

Почитувани претставници на граѓанските организации,

Ви благодариме на интересот за учество на Повикот до граѓанскиот сектор за придонес во подготвувањето на Програмата за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2025 година. Пополнетиот образец (заедно со прилозите, доколку ги има) доставете го до Одделението за соработка со невладини организации на Генералниот секретаријат на Владата на Република Северна Македонија, електронски на адреса nvosorabotka@gs.gov.mk со назнака **Иницијатива за ГПРВ 2025, до 20.9.2024 година**. Со доставување на образецот потврдувате дека се согласувате вашата иницијатива да биде објавена на веб страницата www.nvosorabotka.gov.mk.

Општи податоци за здружението / фондацијата

Име на здружението/фондацијата: Фондација за интернет и општество **Метаморфозис**

ЕМБС (матичен број на правниот субјект според податоците во Централен регистар): 5922020

Седиште и адреса (улица, број, општина): ул. „Франклин Рузвелт“ бр. 19, кат 2 Општина Карпош, 1000 Скопје

Застапник: Бардил Јашари

Веб страница: <https://metamorphosis.org.mk/>

Електронска пошта (e-mail): info@metamorphosis.org.mk

Телефонски број за контакт: +389 2 3109 325; 070 327 261

Лице за контакт: Данче Даниловска Бајдевска

Предлог- иницијатива

за годишна Програма за работа на Владата на Република Северна Македонија за 2025 година

Наслов на иницијативата: Усогласување на законодавството со Законот за дигитални услуги

Стратешки приоритет: (придонес - поврзаност со определен стратешки приоритет на Владата на Република Северна Македонија)

Усогласувањето на законодавството со Законот за дигитални услуги директно придонесува кон шестиот стратешки приоритет на Владата согласно Одлуката за изменување на Одлуката за утврдување на стратешките приоритети на Владата на Република Северна Македонија за 2024 – 2028 година донесена на 20 август 2024 година, односно „професионална и ефикасна јавна администрација, развој на дигиталната економија, ИКТ секторот, вештачката интелегенција, иновациите и стартап екосистем”.

Приоритетна цел: (придонес - поврзаност со определена стратешка цел на Владата на Република Северна Македонија)

Усогласувањето на законодавството со Законот за дигитални услуги придонесува кон остварување на приоритетните цели „воспоставување на стратешка, институционална и законска рамка за обезбедување

на сајбер безбедно општество;“ и „зајакнување на дигиталните вештини на граѓаните, просветните работници и административните службеници.“ согласно Одлуката за изменување на Одлуката за утврдување на стратешките приоритети на Владата на Република Северна Македонија за 2024 – 2028 година донесена на 20 август 2024 година.

НПША (поврзаност со пристапни партнерства како и соодветна идентификација на поглавје и подрачје)

- ‘Конкурентност и инклузивен раст’/ Поглавје 10: Информатичко општество и медиуми
- ‘Основни реформи’/ Поглавје 23: Судство и фундаментални права, Поглавје 24: Правда, слобода и безбедност
- Дигитална агенда за Западен Балкан
- Дигитална Европа
- План за раст на Западен Балкан
- Закон за дигитални услуги (Digital Service Act)

Образложение: (Краток опис на иницијативата: причини за предлагање, предмет на уредување доколку се работи за закон или подзаконски акт и надлежен орган на државната управа)

Законот за дигитални услуги (Digital Service Act) претставува амбициозна регулатива, како на ниво на ЕУ така и на глобално ниво, кој има за цел да ги заштити основните права на корисниците на дигиталните услуги. Тоа го прави со пропишување механизми за заштита на дигиталниот простор од нелегални содржини и со поставување правила за транспарентност и одговорност на дигиталните платформи. Заедно со Законот за дигитални пазари (Digital Markets Act), Законот за дигитални услуги е дел од Пакетот за дигитални услуги на ЕУ, чија цел е заштита на корисниците на дигиталните услуги истовремено поттикнувајќи иновации. Сепак, овие два закон носат голем број предизвици, најмногу поврзани со нивните потенцијални влијанија врз слободата на изразување.

Одредбите од Законот за дигитални услуги и Законот за дигитални пазари се директно применливи во земјите-членки на ЕУ и тие имаат многу ограничен простор за отстапки од правилата утврдени во овие закони. Сепак, малку поинаку е за земјите од Западен Балкан кои не се полноправни членки на ЕУ и како такви треба да поминат низ внимателно проценет, избалансиран и робустен процес на „преведување“ и прилагодување на одредбите во нивните национални закони.

Според Законот за дигитални услуги, регулирањето и надзорот на однесувањето на големите технолошки компании, особено најголемите социјални медиуми и пребарувачи, ги надминуваат границите на поединечни земји, и во рамките на ЕУ и на ниво на Западен Балкан. Како такви, тие спаѓаат под ексклузивна регулаторна одговорност на Европската комисија. Меѓутоа, земјите-членки како и земјите од Западен Балкан сè уште имаат клучна улога во обезбедувањето правилна и ефективна примена на правилата за одговорност и механизмите за надзор пропишани од Законот за дигитални услуги и Законот за дигитални пазари во нивните земји од страна на давателите на дигитални услуги кои се под нивна јурисдикција.

Усогласувањето на законодавството со Законот за дигитални услуги е од суштинско значење во време кога целиот свет, меѓу кои и Владата на Република Северна Македонија, се стреми кон дигитална трансформација на општеството. Овој закон поставува високи стандарди за дигитални услуги и онлајн платформи во рамките на ЕУ, а бидејќи Северна Македонија се стреми да стане полноправна членка на ЕУ, усогласувањето на нејзините закони со Законот за дигитални услуги ќе придонесе кон унапредување на пристапниот процес и ќе обезбеди усогласеност со регулативите на ЕУ. Понатаму, Законот за дигитални услуги предвидува сеопфатни правила за онлајн платформите, вклучувајќи мерки за борба

против нелегалните содржини, подобрување на транспарентноста и заштита на правата на корисниците, па така со усвојувањето слични регулативи на Северна Македонија ќе ѝ овозможи подобрување на дигиталното управување, односно поефективно решавање на прашањата во рамките на дигиталното управување. Имајќи предвид дека Законот за дигитални услуги вклучува одредби за справување со штетни содржини, дезинформации и други ризици на интернет, преку усогласувањето со овие стандарди, Северна Македонија ќе може подобро да ги заштити своите граѓани во дигиталниот простор и да промовира побезбедна онлајн средина. Дополнително, со усвојувањето на робустни дигитални регулативи може да се поттикне посигурен и попредвидлив дигитален пазар, што може да поттикне инвестиции и иновации, односно Законот за дигитални услуги може да помогне да се создаде поатрактивна средина за технолошките компании и стартапите. Воедно, ќе се поттикне и прекуграничната соработка со самото тоа што дигиталните платформи често функционираат преку границите, па така имањето конзистентни регулативи може да ја олесни подобрата соработка помеѓу Северна Македонија и земјите-членки на ЕУ во управувањето и регулирањето на дигиталните услуги. Законот за дигитални услуги ги нагласува мерките за регулирање поврзани со контролирање на содржината, транспарентноста и корисничките права, со цел да се создаде побезбедна онлајн средина а усогласувањето со овие одредби може да ја подобри заштитата на потрошувачите и довербата во дигиталните услуги.

Усогласувањето на македонското законодавство со Законот за дигитални услуги ќе ги поддржи целите на Северна Македонија за интеграција во ЕУ, ќе ја подобри нејзината дигитална регулаторна рамка и ќе има корист за нејзините граѓани и бизнис секторот преку поттикнување на побезбедна и попредвидлива дигитална средина.

Надлежни органи за оваа иницијатива треба да биде Министерство за дигитална трансформација и Агенција за аудио и аудиовизуелни медиумски услуги од постоечките институции, додека дополнително треба да се креира посебно независно тело Координатор за дигитални услуги (Digital Service Coordinator) како што налага Законот за дигитални услуги.

Очекувани влијанија: (Кои се очекуваните влијанија од предлог-иницијативата)

Очекуваните влијанија на долг рок се:

- Подобрување на безбедноста на корисниците на дигиталните платформи, како и заштитата на приватноста на корисниците.
- Поголема транспарентност и одговорност во врска со начинот на кој дигиталните платформи управуваат со содржините и рекламирањето што ќе помогне во изградба на доверба меѓу корисниците и платформите, како и поголема ефикасност со самото тоа што регулаторните органи ќе имаат подобри алатки за следење и контрола на платформите што ќе придонесе за подобро регулирање на дигиталниот простор.
- Подобрената регулатива и поголемата безбедност можат да привлечат инвеститори и компании во дигиталниот сектор што ќе придонесе за развој на локалната економија, а усогласувањето со европските стандарди ќе помогне на македонските компании да се интегрираат во европскиот пазар што пак може да отвори нови можности за проширување и соработка.
- Создавање можности за обука и развој на вештини во областа на дигиталните услуги и безбедноста на интернетот со што ќе ја зголеми стручноста на државната администрација, локалната работна сила, и други засегнати страни.

Финансиски импликации: (Дали предлог-иницијативата предизвикува финансиски импликации? Ако има, дали потребните средства се обезбедени и од кои извори?)

Предлог-иницијативата предизвикува финансиски импликации. Потребните средства не се обезбедени.

Прилози (со наведување на авторот на документот):

- Кон остварливо спроведување на Законот за дигитални услуги на Западен Балкан: Студија на регулаторната и институционалната подготвеност за усогласување со Законот за дигитални услуги на Западен Балкан (2024 година)

17.09.2024 година

Потпис на застапникот